

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การผลิตและการตลาดน้ำตาลจากของเกษตรกรในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
**Nipa Palm Sugar Production and Marketing by Farmers
in Pak Phanang District of Nakhon Si Thammarat Province**

นัฐพร แก้วดาทิพย์ (Nuttaphorn Kaewtathip)*

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)** เบนจามาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกจาก (2) การผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร (3) การตลาดน้ำตาลจากของเกษตรกร (4) ความรู้ในการปลูกและการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร และ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกจาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้ปลูกจากในอำเภอปากพนัง จำนวน 831 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 271 คน โดยใช้สูตรของ Yamane และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปอธิบายลักษณะข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 54.2 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.32 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.08 คน จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งเป็นผู้นำทางสังคม มีประสบการณ์ในการทำน้ำตาลจากเฉลี่ย 28.89 ปี ประกอบอาชีพการทำน้ำตาลจากเป็นอาชีพหลัก โดยปลูกจากตามบรรพบุรุษ พื้นที่ปลูกจากเป็นของตนเองเฉลี่ย 9.42 ไร่ แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.24 คน รายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 109,166.79 บาทต่อปี รายจ่ายในการผลิตน้ำตาลจากเฉลี่ย 11,481.38 บาทต่อปี และใช้ทุนส่วนตัวในการผลิตน้ำตาลจาก (2) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกจากในพื้นที่ลุ่มและเป็นดินเหนียว ในเขตพื้นที่น้ำกร่อย ลักษณะเป็นป่าจากเดิม อายุเฉลี่ย 74.98 ปี ส่วนใหญ่ไม่มีการใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่งเฉลี่ย 1.98 ครั้งต่อปี ไม่พบโรคของต้นจาก ระยะเวลาปลูกถึงเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 6.53 ปี การผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกรในรอบปี 2556 เฉลี่ย 4.14 เดือน พื้นที่เฉลี่ย 8.5 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 20.09 กิโลกรัมต่อวัน (3) เกษตรกรส่วนใหญ่ขายน้ำตาลจากผ่านพ่อค้าคนกลาง ราคาเฉลี่ย 1,011.24 บาทต่อปี (4) เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตน้ำตาลจากอยู่ในระดับมากที่สุด (5) เกษตรกรมีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีข้อเสนอให้มีการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีการรวมกลุ่มกันขาย เพื่อต่อรองราคาของผลผลิต และต้องการให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้เกษตรกร ด้านการแปรรูปผลผลิตให้มีความหลากหลาย และแก้ไขปัญหาการรุกรานของน้ำเค็ม

คำสำคัญ น้ำตาลจาก การผลิตและการตลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail natt_nuttaphorn@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail bumpen.keo@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail mailto:agashben@stou.ac.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this research were to study (1) basic socio-economic circumstance of farmers, (2) knowledge on Nipa Palm sugar planting and production by farmers, (3) Nipa Palm sugar production by farmers, (4) Nipa Palm sugar marketing by farmers, and (5) problems and suggestions of farmers.

Population was a number of 831 Nipa Palm farmers in Pak Phanang District and by Yamane, a number of 271 samples were identified with simple random sampling. Data were collected by structured interview questionnaire and analyzed by computerized program. Data were described by descriptive statistics including percentage, mean, maximum value, minimum value and standard deviation.

Research findings were showed that: (1) 54.2% of the farmers were male with the average age of 54.32 years. The average household member was 4.08 persons. Most of them finished primary education and did not hold any social leader position. The average experience in Nipa Palm sugar production was 28.89 years. Their main occupation was Nipa Palm sugar production. They learned Nipa Palm planting from their ancestor. The average of owned Nipa Palm planting area was 9.42 rai (1 rai = 1,600 square meters). The average household labor was 2.24 persons. The average income from agricultural sector was 109,166.79 baht/year. The average expense on Nipa Palm sugar production was 11,481.38 baht/year. Most of the farmers spent their own capital in Nipa Palm sugar production. (2) Most of them planted Nipa Palm on lowland, sandy clay, brackish water where once was forest with an average age of 74.98 years. Most of them did not apply fertilizer, average pruning work was 1.98 times/year, and no disease was found. The average planting duration till harvest was 6.53 years. The average Nipa Palm sugar production in 2013 was 4.14 months. The average planting area was 8.5 rai. The average product was 20.09 kg/day (3) Selling through middlemen at average price of 1,011.24 baht/bucket. (4) The knowledge in Nipa Palm sugar production was at the highest level. (5) The overall problem in production and marketing was at low level. They suggested that the product quality be guaranteed. To bargain products price, they should form up agricultural integration. Government sector or relevant agricultural extension agencies should support and provide knowledge on processing which would enable farmers to produce diverse types of product. Besides, problems in brine invasion should be solved as well.

Keywords: Nipa palm sugar, Production and marketing, Nakhon Si Thammarat Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ต้นจาก (*Nypa fruticans* Wurm) จัดเป็นพืชตระกูลปาล์มที่ขึ้นอยู่ในบริเวณป่าชายเลน ซึ่งมีความสำคัญต่อระบบนิเวศชายฝั่ง เป็นแหล่งเก็บความอุดมสมบูรณ์ เป็นแนวป้องกันการเซาะและการพังทลายของชายฝั่งได้เป็นอย่างดี ป่าจากจะพบเห็นอยู่ทั่วไปตามชายฝั่งปากแม่น้ำ ปากอ่าว พื้นที่ลุ่มชายทะเล และริมฝั่งแม่น้ำลำคลองของพื้นที่ติดทะเลในประเทศเขตร้อน ในทวีปเอเชีย อเมริกาใต้ และบางส่วนของออสเตรเลีย ในประเทศไทยจะพบบริเวณปากอ่าว ริมฝั่งแม่น้ำลำคลองและพื้นที่ลุ่มชายทะเล ทั้งในภาคตะวันออก ภาคกลางบางส่วน และภาคใต้ทั้งหมด (นพรัตน์ บำรุงรักษ์ 2540: 1)

ป่าจากมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของประชาชน และเศรษฐกิจของชุมชนชายฝั่งเป็นอย่างมาก ป่าจากสามารถให้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น ส่วนของใบอ่อนใช้สำหรับมวนยาสูบ ใบแก่นำมาเย็บมุงหลังคาหรือกั้นฝาบ้าน ผลนำมารับประทาน ต้นจากสามารถให้น้ำหวานที่จะทำน้ำตาล ทำน้ำส้ม นำมากลั่นเป็นแอลกอฮอล์ และการนำต้นมาทำเชื้อเพลิง สำหรับในด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ป่าจากเป็นแหล่งอาหารและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำพวกกุ้ง หอย ปู ปลา วงจรชีวิตของสัตว์น้ำเหล่านี้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับป่าจาก ต้นจากเป็นพืชเด่นชนิดหนึ่งบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง เป็นพืชที่ทางราชการไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร ทั้งที่พืชชนิดนี้มีคุณค่าทางเศรษฐกิจต่อประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนภายนอกที่หลายคนไม่เคยรู้จักพืชชนิดนี้มาก่อน ต้นจากนั้นเป็นพืชดั้งเดิมของชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ดีสำหรับเลี้ยงดูครอบครัว และยังสามารถส่งลูกหลานเล่าเรียนได้จนถึงระดับมหาวิทยาลัย ดังนั้นความสำคัญทางเศรษฐกิจของต้นจาก จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ได้รับการเล็งเห็นและมุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญให้มากยิ่งขึ้น

จากเป็นพืชชนิดหนึ่งที่ปรับตัวได้ดีกับบางพื้นที่ ได้แก่ สภาพนิเวศบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยที่มักจะพบว่ามีต้นจากเจริญเติบโตอยู่ได้เองตามธรรมชาติทั่วไป ทั้งที่เป็นกลุ่มก้อน กระจัด กระจาย และหนาแน่นจนกลายเป็นป่าจากไม่น้อยกว่าหมื่นไร่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวได้ใช้ประโยชน์จากต้นจากเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการดำรงชีพ ทั้งการจับสัตว์น้ำบริเวณป่าจาก การทำน้ำตาลจาก และใช้จากเป็นอาหาร

การใช้ประโยชน์จากป่าจากโดยเฉพาะด้านการทำน้ำตาลจากบริเวณอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการสัมภาษณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำ และผู้สูงอายุในชุมชน พบว่ามีการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มาเป็นเวลาช้านาน ไม่น้อยกว่า 200 ปีมาแล้ว ทั้งในด้านการใช้สอย บริโภคในครัวเรือน และประกอบเป็นอาชีพหลัก ซึ่งต้นจากให้น้ำตาลที่ไม่ต้องป็นปายเพื่อปาดน้ำตาล เหมือนต้นมะพร้าวหรือต้นตาลโตนด ไม่ต้องปลูกใหม่ทุกปีเหมือนอ้อย

ในพื้นที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อดีตเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำมีอาชีพในการทำนา ทำสวน และอาชีพเกี่ยวกับต้นจาก โดยตำบลขนานบนาก เป็นพื้นที่ที่โคกเค่นด้านการประกอบอาชีพการทำป่าจาก โดยมีประมาณ 380 ครัวเรือน ที่ประกอบการทำอาชีพนี้ คิดเป็นร้อยละ 40 ของครัวเรือนทั้งหมด (นพรัตน์ บำรุงรักษ์ 2540: 10) อีกทั้งโครงสร้างและคุณสมบัติของดินโดยทั่วไปเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นจาก จนขณะนี้ผลิตภัณฑ์จากต้นจากได้กลายเป็น “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” ที่สร้าง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

รายได้ให้แก่ชาวชุมชนพื้นที่ตำบลขนานนา และกำลังเป็นที่ต้องการของตลาด ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (2546) พบว่าในแต่ละปีอาชีพการทำไร่จากสามารถสร้างรายได้ประมาณ 12 ล้านบาท แก่ตำบล โดยมีต้นทุนในการผลิตเพียง 1 ล้านบาทเท่านั้น ดังนั้นจากจึงเป็นพืชท้องถิ่นที่มีความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นสมควรจะทำการศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดน้ำตาลจากวิธีการปฏิบัติ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกรผู้ผลิตน้ำตาลจากในพื้นที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการพัฒนาด้านการส่งเสริมการผลิตน้ำตาลจาก ให้เกษตรกรสามารถจะประกอบอาชีพนี้ได้อย่างมั่นคงและยังรักษาภูมิปัญญานี้ไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกจาก
2. เพื่อศึกษาการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการตลาดน้ำตาลจากของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความรู้ในการปลูกและการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกจาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกจากที่ผ่านการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งหมดจำนวน 831 ราย และใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) คัดเลือกเฉพาะตำบลที่มีการปลูกจากมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ตำบลขนานนา ตำบลบ้านเพิง ตำบลบางพระ และตำบลท่าพญา และนำมาคำนวณตามอัตราส่วนของประชากรแต่ละตำบล

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนเกษตรกรที่ศึกษาทั้งสิ้น 271 ราย สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และ 2) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด (open-ended question) คำถามแบบปลายปิด (closed-ended question) แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 บัณฑิตทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร ตอนที่ 3 สภาพการผลิตน้ำตาล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

จากของเกษตรกร ตอนที่ 4 สภาพการตลาคน้ำตาลจากของเกษตรกร และตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการผลิตและการตลาคน้ำตาลจาก

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (pre-test) โดยสัมภาษณ์ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha of coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.818

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐาน เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.32 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.08 คน เกษตรกรร้อยละ 65.3 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา (ป.4/ป.6/ป.7) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งเป็นผู้นำทางสังคม มีประสบการณ์ในการทำน้ำตาลจากเฉลี่ย 28.89 ปี เกษตรกรร้อยละ 83.4 ประกอบอาชีพการทำน้ำตาลจากเป็นอาชีพหลัก และมีเกษตรกรร้อยละ 71.2 ที่ประกอบอาชีพการทำน้ำตาลจากเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีอาชีพรอง เหตุผลในการประกอบอาชีพการผลิตน้ำตาลจากเนื่องจากปลูกจากตามบรรพบุรุษ

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีพื้นที่ปลูกจากเป็นของตนเอง โดยเฉลี่ย 9.42 ไร่ มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.24 คน และมีการจ้างแรงงานประจำและชั่วคราว เกษตรกรมีรายได้จากการขายน้ำตาลจากเฉลี่ย ปีละ 84,997.05 บาท ด้านรายจ่ายต่อปีในการผลิตน้ำตาลจาก เป็นค่าปุ๋ย เฉลี่ย 3,603.27 บาท ค่าไม้ฟัน เฉลี่ย 7,078.78 บาท ค่าไม้เลี่ยม เฉลี่ย 1,236.14 บาท ค่ากระบอกรับน้ำหวาน เฉลี่ย 1,135.19 บาท ค่าบรรจุภัณฑ์ เฉลี่ย 2,621.66 บาท และค่าจ้างแรงงาน เฉลี่ย 16,950.00 บาท รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดเฉลี่ย ปีละ 11,499.46 บาท หรือ 1,352.88 บาทต่อไร่ต่อปี เกษตรกรเกือบทั้งหมดใช้เงินทุนส่วนตัวในการผลิตน้ำตาลจาก

2. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร

จากการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกรจากแบบสัมภาษณ์จำนวน 16 ข้อ (16 คะแนน) พบว่า เกษตรกรครึ่งหนึ่งมีความรู้ในระดับมาก (ร้อยละ 50.6) รองลงมา เกษตรกรมีความรู้มากที่สุด (ร้อยละ 34.7) โดยมีคะแนนเฉลี่ย 13.75 คะแนน

3. สภาพการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร

3.1 จากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดปลูกจากในพื้นที่ลุ่ม และชนิดของดินเป็นดินเหนียว เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกจากในเขตพื้นที่น้ำกร่อย ลักษณะของพื้นที่ปลูกจากเกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่ป่าจากเดิม มีอายุเฉลี่ย 74.98 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการใส่ปุ๋ยบำรุงดิน แต่มีการตัดแต่งกิ่งเฉลี่ย 1.98 ครั้งต่อปี เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่พบโรคของต้นจาก และเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่งไม่พบศัตรูของต้นจาก ระยะเวลาในการปลูกถึงการเก็บเกี่ยวน้ำตาลจากครั้งแรกใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 6.53 ปี ระยะเวลาในการผลิตน้ำตาลจากของ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

เกษตรกรในรอบปี 2556 เฉลี่ย 4.14 เดือน พื้นที่ในการปลูกและผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกรในรอบปี 2556 เฉลี่ย 8.5 ไร่ ผลผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกรโดยเฉลี่ยทั่วไป 20.09 กิโลกรัมต่อวัน หรือ 293.11 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

3.2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า เกษตรกรสามารถผลิตน้ำตาลจากได้เกือบตลอดทั้งปี ซึ่งขึ้นอยู่กับผลผลิตของต้นจาก ช่วงที่หยุดการผลิตจะทำการพักแปลงและตัดแต่งทางใบ โดยเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกจากเยอะจะผลิตน้ำตาลจากแปลงประมาณ 3 เดือน พักแปลง 6 เดือน และจะเปลี่ยนไปทำน้ำตาลจากในแปลงอื่น ขึ้นตอนการผลิตน้ำตาลจากแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การเตรียมอุปกรณ์ (2) การเตรียมทะลายหรือการตีทะลายจาก (3) การเก็บเกี่ยวหรือการปาดตาล และ (4) การแปรรูปน้ำหวานเป็นน้ำตาลจาก ส่วนการผลิตน้ำตาลผงมีเกษตรกรในตำบลขนานนกเพียงกลุ่มเดียวที่มีการผลิต แต่ในปัจจุบันไม่ได้ผลิตขายทั่วไปจะผลิตตามปริมาณที่ลูกค้าสั่งเท่านั้น

4. สภาพการตลาดน้ำตาลจากของเกษตรกร

4.1 จากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า ลักษณะการขายน้ำตาลจากของเกษตรกรมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ขายเองและขายผ่านพ่อค้าคนกลางเพราะสะดวกรวดเร็ว เกษตรกรเกือบทั้งหมดขายน้ำตาลจากเป็นปี๊บ (25 กิโลกรัม) พ่อค้าที่เข้ามารับซื้อน้ำตาลจากส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าที่มาจากต่างจังหวัด ส่วนผู้กำหนดราคาซื้อขายคือพ่อค้าคนกลาง โดยเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตทั้งหมดได้แล้ว ราคาน้ำตาลจากที่ขายได้ช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึง ธันวาคม 2556 ที่เกษตรกรขายเอง เฉลี่ย 1,036.67 บาทต่อปี๊บและขายผ่านพ่อค้าคนกลาง เฉลี่ย 1,011.24 บาทต่อปี๊บ เกษตรกรเกือบทั้งหมดทราบว่าพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อน้ำตาลจากเกือบทั้งหมดจะนำไปทำสุรากลั่นและมีบางส่วนที่นำไปทำขนม

4.2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การขายน้ำตาลจากของเกษตรกรมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อถึงบ้าน โดยพ่อค้าส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดเพื่อนำไปขายต่อยังโรงเหล้าต่าง ๆ ส่วนในพื้นที่จะมีกลุ่มแม่บ้านที่ทำขนมลา ที่จะซื้อน้ำตาลจากเพื่อนำไปผลิตขนมลา ราคาน้ำตาลจากในปี 2556 เกษตรกรสามารถขายได้สูงสุด 1,500 บาทต่อปี๊บ และราคาต่ำสุด 900 บาทต่อปี๊บ นอกจากการทำน้ำตาลจากแล้วเกษตรกรผู้ปลูกจากยังสามารถสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ดังนี้ (1) การเย็บจากมุงหลังคา (2) การทำน้ำส้มจาก (3) การใช้ใบจากมวนบุหรี่ (4) การทำสุรากลั่น และ (5) การทำน้ำตาลถ้วย

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดน้ำตาลจาก

5.1 ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดน้ำตาลจาก

1) ปัญหาด้านการผลิตจากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาการผลิตน้ำตาลจากในภาพรวมระดับน้อย โดยแยกเป็น 7 ประเด็น และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ พื้นที่ปลูก (สภาพพื้นที่ปลูกจากไม่เหมาะสมและการรुक้าของน้ำเค็ม) ปัญหาระดับน้อย มี 3 ประเด็น ได้แก่ การดูแลรักษา (ขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง/ขาดแคลนแรงงานในการตัดแต่งทางใบ/มีแมลงศัตรูพืชระบาดและมีโรคระบาด) ภัยธรรมชาติ (วาตภัย/อุทกภัยและภัยแล้ง) และวิธีการผลิต (ความยุ่งยากในการผลิตน้ำตาลปี๊บและความยุ่งยากในการผลิตน้ำตาลผง) และปัญหาระดับน้อยที่สุดมี 3 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ (ขาดความรู้ในการปลูกจากและขาดความรู้ในการผลิตน้ำตาลจาก) ขาดเงินทุนในการผลิต และขาดแรงงานในการผลิต

2) ปัญหาด้านการผลิตจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า วัสดุในการผลิต เช่น ไม้เทียม ปี๊บ และไม้ไผ่สำหรับทำกระบอบรับน้ำหวาน ต้องนำเข้าจากต่างพื้นที่และบางช่วงขาดตลาด ในฤดูแล้งผลผลิตน้ำตาลจาก

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

ได้น้อย การรुक้าของน้ำเค็มทำให้ดอกอ่อนของจากตาย และเกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตเฉพาะน้ำตาลจากขายเป็นปี๊บ ไม่มีการแปรรูปหรือเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

3) ปัญหาด้านการตลาดจากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดน้ำตาลจาก ในภาพรวมระดับน้อย โดยแยกเป็น 3 ประเด็น และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น คือ ผลผลิต (ราคาผลผลิตตกต่ำ/ราคาผลผลิตไม่แน่นอนและผลผลิตล้นตลาด) รองลงมา ปัญหาระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ แหล่งจำหน่าย (ความยุ่งยากในการขายเองและความยุ่งยากในการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง) และวิธีการจำหน่าย (ความยุ่งยากในการขายเป็นน้ำตาลปี๊บและความยุ่งยากในการขายเป็นน้ำตาลผง)

4) ปัญหาด้านการตลาดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ราคาผลผลิต ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิต การรวมกลุ่มเกษตรกรทำได้ยากเนื่องจากการขายเองเกษตรกรจะมีความสะดวกมากกว่า

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะด้านการผลิตน้ำตาลจาก ได้แก่ ต้องการให้มีการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตควรมีความสะอาด ปลอดภัย และได้มาตรฐานเหมือนกันทุกราย มีการใช้วัสดุทดแทน วัสดุจากธรรมชาติ หรือวัสดุที่มีคุณภาพดี แต่มีราคาถูกมาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุน เกษตรกรต้องมีความซื่อสัตย์ในการผลิตน้ำตาลจากแท้ ๆ โดยไม่มีสิ่งเจือปน และควรมีการร่วมมือของเกษตรกรผู้ใช้น้ำจืดและน้ำเค็ม เพื่อแก้ไขปัญหาการรुक้าของน้ำเค็มอย่างเป็นระบบ

2) ข้อเสนอแนะด้านการตลาดน้ำตาลจาก ได้แก่ ต้องการให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันขาย เพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง มีการประกันราคาหรือกำหนดราคาขั้นต่ำของผลผลิต ควรมีการหาตลาดเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถขายผลผลิตได้ตลอดทั้งปี มีการจัดหากองทุนหรือแหล่งเงินทุนสำรองให้เกษตรกร และเกษตรกรไม่ควรกักตุนสินค้าเพื่อเพิ่มราคา

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุน

6.1 ปัญหาด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ไม่มีหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนเรื่องน้ำตาลจากอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นการเข้ามาทำการศึกษาวิจัยเพื่อค้นคว้าหาข้อมูล

6.2 ข้อเสนอแนะด้านส่งเสริมและสนับสนุน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ต้องการให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้เกษตรกร ด้านการแปรรูปผลผลิตให้มีความหลากหลาย มีการประชาสัมพันธ์น้ำตาลจากให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร ควรมีการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมเพื่อให้มีน้ำใช้ทางการเกษตรและป้องกันปัญหาการรुक้าของน้ำเค็ม งบประมาณที่ใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนควรมีอย่างต่อเนื่องและครบวงจร และควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนเรื่องน้ำตาลจากเพิ่มมากขึ้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการผลิตและการตลาดน้ำตาลจากของเกษตรกรในอำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช นำไปอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตน้ำตาลจาก

สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.32 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.08 คน มีพื้นที่ปลูกจากที่ถือครองเป็นของตนเอง โดยเฉลี่ย 9.42 ไร่ มีจำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.24 คน สอดคล้องกับ นริส แก้วสินวล (2539: 42) ศึกษาเรื่องการจัดการป่าจาก: กรณีศึกษาตำบลขนานบก อำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าอายุของผู้ประกอบอาชีพป่าจากจะอยู่ในวัยกลางคนจนถึงผู้สูงอายุ พื้นที่ถือครองป่าจากของครัวเรือนในชุมชนพบว่า มีพื้นที่ถือครองขนาด 6-30 ไร่ (ส่วนใหญ่ 12-15 ไร่) แต่สามารถใช้ประโยชน์ได้ไม่เกินครัวเรือนละ 10 ไร่ ต่อฤดูกาลผลิต เนื่องจากแรงงานไม่เพียงพอ คือมีสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 4 คน จะเป็นแรงงานจริงครัวเรือนละ 2 คนเท่านั้น

2. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมากและมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.4 ประกอบอาชีพการทำน้ำตาลจากเป็นอาชีพหลัก และมีประสบการณ์ในการทำน้ำตาลจากสูง โดยเฉลี่ย 28.89 ปี

3. สภาพการผลิตน้ำตาลจาก

สภาพการผลิตน้ำตาลจาก พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดปลูกจากในพื้นที่ลุ่มและชนิดของดินเป็นดินเหนียว สอดคล้องกับ นพรัตน์ บำรุงรักษ์ (2540: 10) ที่ศึกษาด้านนิเวศวิทยา ประโยชน์ใช้สอย และการขยายพันธุ์ต้นจากในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าลักษณะของดินในตำบลขนานบก ชื้นบนเป็นดินเหนียว และดินชั้นล่างเป็นดินเหนียวกับมีดินเลนสีเทาปน เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกจากในเขตพื้นที่น้ำกร่อย สอดคล้องกับ นริส แก้วสินวล (2539: 42) ที่พบว่าคุณภาพน้ำในป่าจาก ของอำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับความเป็นกรดเป็นด่างอยู่ในสภาพเป็นกลาง และต้นจากสามารถขึ้นอยู่ในสภาพความเค็มประมาณ 3.0-10.0 พีพีที เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่พบโรคของต้นจาก และเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่งไม่พบศัตรูของต้นจากและระยะเวลาในการปลูกถึงการเก็บเกี่ยวน้ำตาลจากใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 6.53 ปี สอดคล้องกับผลการศึกษา นริส แก้วสินวล (2539: 55) ที่พบว่าต้นจากอายุประมาณ 7 ปี ก็จะสามารถใช้ประโยชน์ผลิตน้ำตาลจากต้นจากได้และการปลูกจากก่อนข้างเป็นไปตามธรรมชาติและการปลูกจากยังมีน้อยรายจึงไม่ปรากฏพบโรคและแมลงศัตรูพืชแต่อย่างใด แต่ที่พบศัตรูพืช คือ ปูและหนู ที่จะทำลายต้นจากที่เพิ่งปลูกในปีแรก ระยะเวลาในการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกรในรอบปี 2556 เฉลี่ย 4.14 เดือน ซึ่งสอดคล้องกับ นพรัตน์ บำรุงรักษ์ (2540: 27) ที่พบว่าผู้ใช้ประโยชน์จากป่าจากสามารถใช้ประโยชน์ได้ฤดูกาลผลิตละ 3-4 เดือน แต่ในหนึ่งปีสามารถทำได้ 2 ฤดูกาลผลิตรวมทั้งปีจึงสามารถใช้ประโยชน์ได้ 6-8 เดือน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

4. สภาพการตลาดน้ำตาลจาก

การขายน้ำตาลจากของเกษตรกรมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ขายเองและขายผ่านพ่อค้าคนกลางเพราะสะดวก รวดเร็ว พ่อค้าที่เข้ามาซื้อน้ำตาลจากส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าที่มาจากต่างจังหวัด น้ำตาลจากที่ขายได้ช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึง ธันวาคม 2556 ที่เกษตรกรขายผ่านพ่อค้าคนกลาง เฉลี่ย 1,011.24 บาทต่อปี๊บ เกษตรกรเกือบทั้งหมดทราบว่าพ่อค้าคนกลางที่เข้ามาซื้อน้ำตาลจากเกือบทั้งหมดจะนำไปทำสุรากลั่นและมีบางส่วนที่นำไปทำขนม และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การขายน้ำตาลจากของเกษตรกรมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาซื้อถึงบ้าน โดยพ่อค้าส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดเพื่อนำไปขายต่อยังโรงเหล้าต่าง ๆ ส่วนในพื้นที่อำเภอปากพนังจะมีกลุ่มแม่บ้านที่ทำขนมลา จะซื้อน้ำตาลจากเพื่อนำไปผลิตขนมลา ราคาน้ำตาลจากในปี 2556 เกษตรกรสามารถขายได้สูงสุด 1,500 บาทต่อปี๊บ และราคาต่ำสุด 900 บาทต่อปี๊บ ซึ่งใกล้เคียงกับ สันติ อิศรพันธุ์ (2550: 43) ที่ศึกษาวัฒนธรรมป่าจาก ชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง พบว่าน้ำผึ้งโสมราคาซื้อขายในปัจจุบันอยู่ที่ปี๊บละ 700 บาท นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา น้ำผึ้งโสมของลุงหอม สุขทิพย์ ทั้งหมดขายให้กับ พ่อค้าผลิตเหล้ารายหนึ่งในจังหวัด นราธิวาส ส่วนครอบครัวลุงแก้วป้ากิมสู่น มีลูกค้าประจำมารับซื้อถึงบ้าน

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตน้ำตาลจาก

5.1 ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดน้ำตาลจาก

1) ปัญหาการผลิตน้ำตาลจากของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยแยกเป็น 7 ประเด็น พบว่า ปัญหาระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ พื้นที่ปลูก เนื่องจากในบางพื้นที่จะได้รับผลกระทบจากการรुक้า ของน้ำเค็ม ทำให้ดอกอ่อนของจากตาย ปัญหาระดับน้อย มี 3 ประเด็น ได้แก่ การดูแลรักษา ภัยธรรมชาติ และ วิธีการผลิต ปัญหาระดับน้อยที่สุดมี 3 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ ขาดเงินทุนในการผลิต และขาดแรงงานในการผลิต เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำน้ำตาลจากสูง เฉลี่ย 28.89 ปี ด้านเงินลงทุนเกษตรกรเกือบทั้งหมดใช้ เงินทุนส่วนตัวในการผลิต และมีแรงงานในครัวเรือนช่วยในการผลิตเฉลี่ย 2.24 คน จึงทำให้มีปัญหาด้านระดับน้อย ที่สุด จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า วัสดุในการผลิต เช่น ไม่เคี่ยม ปี๊บ และไม้ไผ่สำหรับทำกระบอกรับน้ำหวาน ต้องนำเข้าจากต่างพื้นที่และบางช่วงขาดตลาด ทำให้ส่งผลกระทบต่อการผลิตน้ำตาลจากโดยตรง เพราะขาด วัสดุในการผลิตและบรรจุภัณฑ์ และเกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตเฉพาะน้ำตาลจากขายเป็นปี๊บ ไม่มีการแปรรูปหรือ เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเนื่องจากผลิตน้ำตาลปี๊บเพียงอย่างเดียวก็สามารถขายได้ง่ายเพราะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ ถึงที่บ้าน

2) ปัญหาด้านการตลาดของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยแยกเป็น 3 ประเด็น และ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ปัญหาระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น คือ ผลผลิต เนื่องจากราคาไม่แน่นอนขึ้นอยู่ กับปริมาณผลผลิต รองลงมา ปัญหาระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ แหล่งจำหน่าย และวิธีการจำหน่าย เกษตรกร เกือบทั้งหมดจะผลิตเป็นน้ำตาลปี๊บและมีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่บ้าน จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การรวมกลุ่ม เกษตรกรทำได้ยากเนื่องจากการขายเองเกษตรกรจะมีความสะดวกมากกว่า เพราะถ้าช่วงไหนเงินขาดมือก็สามารถ นำผลผลิตออกขายได้เลย โดยไม่ต้องรอขายพร้อมกันและไม่ต้องหยิบยืมหรือกู้เงินจากใคร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตน้ำตาลจาก ในกระบวนการผลิตควรมีความสะอาด ปลอดภัย และได้มาตรฐานของผลผลิตเหมือนกันทุกราย มีการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชลิตต์ มธุรสมนตรี และคณะ (2544: 1) ที่ได้ให้ความหมายการผลิตไว้ว่า การผลิตเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบหรือวัสดุให้กลายมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพโดย เกษตรกรต้องมีความซื่อสัตย์ในการผลิตน้ำตาลจากแท้ ๆ โดยไม่มีสิ่งเจือปน และควรมีการร่วมมือของเกษตรกรผู้ใช้น้ำจืดและน้ำเค็มเพื่อแก้ไขปัญหาการรุกรานของน้ำเค็มอย่างเป็นระบบ

2) ด้านการตลาดน้ำตาลจาก เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันขาย เพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง มีการประกันราคาหรือกำหนดราคาขั้นต่ำของผลผลิต เพราะจากผลการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่จะขายน้ำตาลจากให้กับพ่อค้าคนกลาง

3) ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้เกษตรกร ด้านการแปรรูปผลผลิตให้มีความหลากหลาย มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร สอดคล้องกับแนวคิดของ ธนวิ จิตต์สงวน (2547: 198) ที่ได้กล่าวว่า ความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยที่ได้รับมาจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ได้ทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาการผลิต ให้ผลผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้นให้ได้มาซึ่งวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาจะเห็นว่าอาชีพการทำน้ำตาลจากของเกษตรกรในอำเภอปากนัง จังหวัด นครศรีธรรมราช มีความสำคัญต่อเกษตรกรที่ขึ้นเป็นอาชีพหลัก การปลูกจากจะช่วยรักษาสภาพแวดล้อมได้ดีกว่า การทำการเกษตรแบบอื่น ๆ สามารถสร้างรายได้หลักให้แก่ครัวเรือน เพิ่มรายได้มวลรวมของจังหวัดในด้านการเกษตร แต่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมและสนับสนุนในอาชีพนี้ให้อยู่คู่กับอำเภอปากนัง จังหวัด นครศรีธรรมราชต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะไว้ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

(1) ควรมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตน้ำตาลจาก เพื่อขายผลผลิต สร้างอำนาจการต่อรองให้สูงขึ้น หรือ กำหนดราคาประกันของผลผลิต เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องราคาราคาผลผลิตน้ำตาลจากไม่แน่นอน

(2) ควรมีการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ผู้ผลิตน้ำตาลจากและจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้เกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านการเงิน ไม่ต้องรับน้ำผลผลิตออกขายในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด

2) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

(1) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีกระบวนการผลิตน้ำตาลจากที่มีความสะอาด ปลอดภัย และได้มาตรฐาน

(2) ควรมีการรับรองคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

(3) ควรมีการสนับสนุนการคิดค้นและการวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตน้ำตาลจาก เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร

3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) ควรมีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมอาชีพการทำน้ำตาลจากและสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและตรงตามความต้องการของเกษตรกร

(2) ควรมีนโยบายในการด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทำน้ำตาลจาก เพื่อให้อาชีพการทำน้ำตาลจากและภูมิปัญญานี้อยู่กับอำเภอปากพนังต่อไป เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก และมีเกษตรกรรุ่นใหม่จำนวนน้อยที่ประกอบอาชีพการทำน้ำตาลจาก

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยทางด้านโภชนาการของน้ำตาลจาก เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมด้านการตลาด เพราะถ้ามีผลการวิจัยสนับสนุนด้านโภชนาการจะสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น

2) ควรมีการศึกษาด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตน้ำตาลจากในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับอำเภอปากพนัง

3) ควรมีการศึกษาศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มในการผลิตและการจัดการด้านการตลาดน้ำตาลจากของเกษตรกร เพื่อนำมาประยุกต์และกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

ชลิตต์ มธุรสมนตรี และคณะ. (2544). *กระบวนการผลิต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ.

ธัญญา จิตต์สวน. (2547). *มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการเกษตร*. ใน *เอกสาร*

การสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการเกษตร. (หน่วยที่ 8 หน้า 253-329). นนทบุรี:

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นพรัตน์ บำรุงรักษ์. (2540). *การศึกษาด้านนิเวศวิทยา ประโยชน์ใช้สอยและการขยายพันธุ์ต้นจากในพื้นที่ลุ่มน้ำ*

ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

นริศ แก้วสินวล. (2539). *การจัดการป่าจาก: กรณีศึกษา ตำบลขนานนก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช*.

(วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2546). *การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบลขนานนก อำเภอปากพนัง จังหวัด*

นครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

สันติ อิศรพันธุ์. (2550). *วัฒนธรรมป่าจาก ชุมชนลุ่มน้ำปากพนัง: กรณีศึกษาบ้านบางพระ ตำบลปากแพรก อำเภอ*

ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.